

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO- 689568 - I/II/NC

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa, dnia 25. I. 2012.

Pan Artur Gałęski

**Dyrektor Centralnej Komisji
Egzaminacyjnej**

ul. Józefa Lewartowskiego 6

00-190 Warszawa

Szanowny Panie Dyrektore,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich napływają doniesienia o wyrażanych przez uczniów, rodziców oraz dyrektorów szkół obawach związanych z tegorocznym egzaminem gimnazjalnym.

Egzamin zostanie po raz pierwszy przeprowadzony w zmienionej formule, nowa będzie nie tylko struktura arkuszy (egzamin z części humanistycznej zostanie podzielony na część z języka polskiego oraz część sprawdzającą wiedzę z historii i wiedzy o społeczeństwie, część poświęcona naukom ścisłym zostanie podzielona na część matematyczną oraz przyrodniczą egzamin z języka obcego nowożytnego będzie zaś zdawany na dwóch poziomach: podstawowym i rozszerzonym), zmianie ulegną także zasady organizacji oraz sprawdzania egzaminów.

Część uczniów, rodziców oraz dyrektorów szkół obawia się, że zmiany mogą zmniejszyć szanse zdających na osiągnięcie pozytywnego wyniku. Dyrektorzy szkół wskazują zaś, że ustalone przez dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej terminy, a także cykl egzaminów i przerw mogą spowodować poważne problemy organizacyjne.

Nie ulega wątpliwości, że konstrukcja egzaminu gimnazjalnego, w przeciwieństwie np. do egzaminu maturalnego, zapewnia równe szanse wszystkim uczniom kończącym szkołę w tym samym roczniku. Każdy z absolwentów przystępuje do egzaminu w roku, w którym ukończył szkołę, ustalony wynik jest ostateczny (nie może zostać podwyższony w następnym roku szkolnym), absolwenci wspólnie przystępują do rekrutacji do szkół

ponadgimnazjalnych (absolwenci w przeważającej większości podlegają obowiązkowi szkolnemu, nie mogą zatem zdecydować się na przerwę w edukacji i ponowne ubieganie się o przyjęcie do wybranej szkoły w następnym roku szkolnym). Zmiany np. w poziomie trudności egzaminu czy liczbie obowiązkowych przedmiotów dotyczą wszystkich zdających w tym samym stopniu, co do zasady nie ograniczają zatem ich prawa do równego traktowania, nie zmniejszają także szans na dostanie się do wybranej szkoły (pozostali kandydaci znajdują się bowiem w takiej samej sytuacji, wynik egzaminu gimnazjalnego nie jest zaś brany pod uwagę podczas rekrutacji np. na wyższe uczelnie). Część uczniów obawia się jednak, że zmiana w formule egzaminu będzie miała wpływ na szanse absolwentów zdających w tym samym roku na osiągnięcie bardzo dobrego lub dobrego wyniku. W ich ocenie podział egzaminu humanistycznego i z nauk ścisłych będzie sprzyjał tym z uczniów, którzy mają szanse na podobne, dobre wyniki z obu części w ramach bloku (a więc języka polskiego i historii wraz z wiedzą o społeczeństwie lub matematyki i nauk przyrodniczych), a zmniejszy szanse na miejsce w najlepszych szkołach ponadgimnazjalnych tym, którzy osiągną bardzo dobry wynik z jednej i słaby z drugiej części. Do tej pory tacy uczniowie osiągalni zbliżone oceny (w okolicach średniej arytmetycznej wyników z obu części) i mieli podobne szanse na miejsce w wybranych szkołach.

W ocenie części uczniów zmiany będą miały realny wpływ na ich szanse na kontynuowanie nauki w wybranej placówce. Tymczasem, jak wynika z ich relacji, informacje na temat szczegółów reformy trafiły do ich wiadomości dopiero we wrześniu 2011 r., a więc bez odpowiedniego wyprzedzenia pozwalającego na nadrobienie ewentualnych braków i zaległości oraz dostosowanie trybu nauki do nowych wymagań. Należy podkreślić, że obywatele, których dotyczy zmiana w prawie mają prawo oczekiwać, że zostaną o niej poinformowani w czasie pozwalającym na przygotowanie się do jej skutków. Gwarancja ta wynika z zasady zaufania obywateli do państwa, której obowiązywanie wielokrotnie podkreślał w swoim orzecznictwie Trybunał Konstytucyjny (tak np. wyrok Trybunału z dnia 13 kwietnia 1999 r. K 36/98 czy wyrok z dnia 26 lutego 2008 r. SK 89/06).

Dyrektorzy gimnazjów zwracają również uwagę na fakt, że przerwa pomiędzy kolejnymi egzaminami w ramach bloku, ze względu na wydłużenie czasu trwania egzaminów uczniów o specyficznych trudnościach w uczeniu się, może wynosić jedynie 20

minut. Tak krótki czas, zdaniem części nauczycieli, w większych placówkach, w których jednocześnie do egzaminu podchodzi kilka lub kilkanaście klas nie wystarcza na przeprowadzenie wszystkich niezbędnych procedur związanych z zabezpieczeniem oddanych i przygotowaniem nowych arkuszy. Procedury będą zatem wykonywane w dużym pośpiechu, co może sprzyjać popełnianiu omyłek, których skutki obciążą zdających.

Dyrektorzy gimnazjów, które dzielą siedzibę z liceami wskazują także, że terminy egzaminów gimnazjalnych oraz maturalnych zostały wybrane w sposób, który może sparaliżować pracę placówek na niemal trzy tygodnie. Ze względu na potrzeby zapewnienia zdającym komfortowych warunków pracy, dyrektorzy decydują się często na zwolnienie pozostałych uczniów z zajęć w dniach, w których odbywają się egzaminy zdawane przez dużą liczbę uczniów (a więc gdy nie jest możliwe wydzielenie dla nich tylko części budynku). Dyrektor, który chciałby zrezygnować z organizowania zajęć w dniu egzaminów gimnazjalnych oraz egzaminu maturalnego na poziomie podstawowym z języka polskiego, matematyki i języka angielskiego musi zatem zwolnić uczniów z zajęć w dniach 24-26 kwietnia (wtorek - czwartek) oraz w dniach 4, 8 i 10 maja, co w połączeniu z wolnym od pracy 1 i 3 maja sprawia, że funkcjonowanie szkoły jest utrudnione przez niemal trzy tygodnie. Należy zauważyć, że także w przypadku, w którym uczniowie nie są zwalniani z lekcji, funkcjonowanie szkoły w czasie trwania egzaminów jest poważnie utrudnione. Nauczyciele oraz pomieszczenia niezbędne do ich przeprowadzania wymuszają reorganizację zajęć pozostałych uczniów, co w praktyce oznacza, że przynajmniej część lekcji nie odbywa się zgodnie ze zwykłym planem. Zdaniem dyrektorów rozwiązaniem problemu mogłoby być np. takie ustalanie harmonogramu obowiązkowych egzaminów, aby nie było pomiędzy nimi pojedynczych dni przerwy lub by egzaminy wypadały bezpośrednio przed i bezpośrednio po dniach wolnych od zajęć.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001, Nr 14, poz. 147 z późn. zm.), zwracam się z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji na temat terminu i sposobu poinformowania uczniów o zmianach w strukturze egzaminu. Jednocześnie zwracam się z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji, czy w związku z sygnalizowanymi problemami, Centralna Komisja Egzaminacyjna rozważa

uwzględnienie przedstawionych postulatów w ustalaniu harmonogramu przyszłorocznych egzaminów.

Łączę wyprosy serdecznie
Zena Jipcał